Değerler Eğitimi Dergisi
Cilt 14, No. 32, 103-126, Aralık 2016
© Değerler Eğitimi Merkezi

Tarih Öğretmenlerine Göre Türkiye'de Birlik Beraberliğin Güçlenmesi ve Uzlaşı Kültürünün Geliştirilmesi Sürecinde Gerekli Ortak Değerler

Kadir ULUSOY*

Özet- Bu çalışma, Türkiye'de birlik ve beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi sürecinde hangi değerlerin ortak değer olarak tarih programlarında yer alması gerektiğini tespit etmek ve mevcut programlardaki değerlerin işlenişi ile ilgili tarih öğretmenlerinin görüşlerini almak amacıyla yapılmıştır. Araştırma 2016 Haziran ayında 2015 tarih programının incelendiği 140 tarih öğretmeni ile yapılmış betimsel bir çalışmadır. Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi için betimsel analiz kullanılmıştır. Verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak, katılımcıların yazdıklarından ve dokümanların içeriklerinden doğrudan alıntılar yapılarak veriler elde edilmiştir. Çalışmanın sonunda; 2015 programında tarih 9. 10. 11 ve 12. sınıflarda okutulmak üzere 10 değere yer verildiği, bu değerlerin hangi sınıf düzeyinde nasıl işleneceği ve hangi konularda hangi yöntemlerle işleneceğine yönelik bir bilgi verilmediği tespit edilmiştir. Çalışmada tarih öğretmenlerinin 2015 programında yer verilen 10 değerden özellikle "*Birlikte Yaşamanın Önemine Duyarlı Olma*", "*Vatanseverlik*", "*Farklılıklara Saygı*", "*Hoşgörü*" ve "*Empati*" değerlerinin işlenmesinin, öğrencilerin bu değerleri içselleştirmesinin birlik ve beraberliğin güçlenmesine ve uzlaşı kültürünün oluşmasına katkı sağlayacağını düşündükleri görülmüştür. Tarih öğretmenleri 2015 programında yer verilen 10 değerin Türkiye'de birlik beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştiri-

* Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi. **E-Posta:** ulusoykadir@gmail.com

rilmesi için yeterli olmadığını, bu değerlerin yanında 18 değerin daha tarih derslerinde ortak değer olarak okutulması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çalışmaya göre tarih öğretmenleri "*İnsan Haklarına Saygı*", "*Aidiyet Duygusu*", "*Vatan ve Bayrak Sevgisi*", "*Samimiyet*", "*Manevi Değerler (Dini Değerler)*" ve "*Kültürel Değerler (Örf-Adet Gelenek Görenek vb*.) değerlerinin birlik beraberlik ve uzlaşı kültürü için çok gerekli olduğunu ve özellikle programda olmasını istediklerini belirtmektedirler. Ayrıca, çalışmaya katılan tarih öğretmenleri, tarih derslerinde daha planlı, sistemli ve uygulanabilir düzeyde değerler eğitimi işleyişinin olmasını beklemektedirler.

Anahtar kelimeler - Tarih eğitimi, tarih öğretmeni, değer eğitimi, ortak değerler, uzlaşı kültürü, birlik ve beraberlik.

Giriş

Değerler eğitimi özellikle 2005 yılında kabul edilen programlardan sonra daha da fazla gündeme geldi. Programlarda değerler eğitimi kavramı olarak yer almaya başladı. Howard (2005)'ın da belirttiği gibi; terminolojide ahlak eğitimi, karakter eğitimi ve değerler eğitimi olarak geçen kavramların ortak amacı bireylerin eylemlerinde karakterli olmalarını, etik karar verebilmelerini, sevecen yaklaşım gösterebilmelerini ve toplumla barışık olmalarını sağlamaktır.

Taylor (1994a)'a göre; değerler eğitimi, ahlak eğitimi ve karakter eğitimini içeren şemsiye bir kavramdır. Hatta vatandaşlık eğitimi bile değerler eğitiminin içinde ele alınır. Ahlak eğitimi, karakter eğitimi kavramları bazen birbirinin yerine kullanılır. Değerler eğitimi sürecinde iç içe geçmiş birçok konu işlenebilir, bu konular her ülkenin ideolojisi ve tarihi ile de ilgilidir. Değerler eğitiminde işlenen temalarda demokrasi, vatandaşlık, dini, ahlaki, milli, kişisel amaçlar ve sosyal konular ağırlıklı olarak yer almaktadır. Jones (2009)'a göre değerler eğitiminin amacı toplumdaki hakim olan değerleri, erdemleri ve meşru kuralları belli bir disiplin ve uyum içinde öğrencilere öğretmek, onları iyi bir karakterle geliştirmek ve yetiştirmektir. Çünkü karakter eğitiminde; meşru otoriteye itaat eden, dürüst, çalışkan, sorumlu yurtseverler yetiştirmek istenilir, bu konular öğrencilere telkin edilir. Cole (1991)'a göre; tüm insanlar tarafından temel olarak kabul edilen değerler ortak değer olarak kabul edilir. Bu değerler ahlaki açıdan teşvik edicidir ve insan refahını savunmaktadır. Kendi inançları gereği toplumdaki değerlere aykırı davrananlar da olur. Bu süreçte kendisi için gereksiz ama toplum için hayati olan değerler insanların çatışmalarına neden olur.

Değerler eğitimi, insan hayatını düzenleyen, insanların iletişim kurmalarına yardımcı olan, insan davranışlarına amaç, anlam ve sorumluluk yükleyen bir bilinç yüklenmesi sürecidir (Ulusoy ve Dilmaç, 2015). Değerler eğitiminde okula, müfredata öğretmene ve öğrenciye yüklenen anlam da çok önemlidir. Ders programında planlı bir süreç ve işleyiş yoksa öğretmen ne zaman ne anlatacağının planını yapmıyorsa, okulda, zümrelerde birlik olmazsa öğrenciden ne isteneceği ve bilgilerin öğrenciye nasıl kazandırılacağı tam olarak belli değilse iyi ve nitelikli bir eğitimden ve doğal olarak nitelikli bir değer eğitiminden de bahsedilemez. Programlarda değer ifadelerini verip geçmek ile öğrencilerin değerleri içselleştirmesini beklemek ancak hayal ürünüdür. Tarih ve sosyal bilgiler programları başta olmak üzere tüm derslerin ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun temel amacı ülkesine aidiyet duygusu ile bağlı bireyler yetiştirmek, milli birlik ve beraberliği sağlamaya çalışmaktır. Böylece geleceğin teminatı öğrenciler aidiyet duygusuyla ülkesine ve milletine bağlı olacaktır. Aksi halde birlik ve beraberlik sağlanamazsa ülke içinde uzlaşı değil çatışma ve ayrışma olur. Ülkesine aidiyet duygusu olmayanlar, kendisini başka yerlere ait hisseder, yeri gelir ekmeğini yediği ülkesine bile ihanet edebilir düzeye gelirler, kendinden olmayana yaşama hakkı tanımayabilirler.

Farklılıkları tanıyarak, saygı duymayı öğretme de önemli amaçlardan biridir. Sosyal bilgiler ve tarih derslerinin amaçları arasında yer alan vatandaşlık bilinci oluşturma çabası, değerler eğitiminin de bu derslere entegre edilmesi ile yeni bir boyut kazanmıştır. Tarih dersi geçmiş-bugün ve gelecek arasında köprü kurulmasını sağlarken, insanların hayatlarını iyi ve kötüyü de örnek göstererek şekillendirebilen bir derstir. Geçmişteki olumlu ve olumsuz tecrübeleri insanların görmelerini de tarih dersi sağlar. Bu süreçte toplumların değer yargılarını da inceler. Tarih derslerinde kötü, yanlış, eksik, olumsuz gibi toplumun kabul etmek istemeyeceği olaylar da anlatılarak bireylerin doğruyu fark etmeleri ve doğrunun kıymetini bilmeleri sağlanır. Değerler eğitimi temelli bir tarih eğitiminde öğrencilerin geçmişleri ve şimdi birlikte yaşadığı kişilerle pozitif bir ilişki kurmaları sağlanabilir. Öğrencilerin duygusal boşlukları olumlu yönde doldurulabilir. Farklılıkların her zaman olduğunu, bu farklılıkların bir zenginlik olduğunu ve uzlaşı kültürü içinde ötekileşmeden uzak durarak, birlik ve beraberlik içinde yaşanabileceği öğrencilere fark ettirilebilir.

Geçmişten günümüze insanlığın mirasını anlatan ve aktaran tarih dersinin temel amaçlarından birisi de, bireylerin içinde yaşadıkları toplumun ve insanlığın tarih içinde geçirdiği süreçleri, olayları ve edindiği tecrübeleri yeni nesle

aktarmaktır. Tarih boyunca insanların faaliyetlerinde onların inanç ve değerleri önemli rol oynamıştır. Bu nedenle insanların değerleri dikkate alınmadan tarihsel olay ve eylemler sağlıklı bir şekilde araştırılamaz. Geçmişte yaşanan olaylardaki değer yargıları öğrencilere mutlaka aktarılmalıdır. Bu sayede geçmişiyle ve kendisiyle barışık bireyler yetiştirilebilir. Kısacası bilinçli bireyler yetiştirilmek isteniyorsa tarih dersleri değer eğitimini destekleyecek şekilde yapılandırılmalıdır (Ulusoy, 2007; Demircioğlu ve Tokdemir, 2008; Demircioğlu ve Demircioğlu, 2015).

Tarih dersi bu süreçte değerler eğitiminden destek almalıdır. Çünkü Taylor (1994b), Halstead (1996) ve Lovat (2011)'ın belirttiği gibi öğrencilerin toplum içinde nasıl yaşamaları gerektiği, neleri yapıp neleri yapmamaları gerektiği, kısacası ahlak ve değerlerini geliştirmek için okullarda yapılması gereken ve yapılan her tür faaliyet değerler eğitimi ile anılacaktır. Thornberg (2008)'e göre ise ister gizli şekilde örtük olarak, isterse müfredat kapsamında olsun değer eğitimini gerçekleştirmek okulların görevidir. Okul ve sınıfta yapılan etkinliklerde ve uygulamalarda değerler eğitimi kendisini gösterir. Bu süreçte öğretmenlerin de niyetleri bu faaliyetleri etkiler. Öğretmenler kendi değer yargılarını da vermek isteyebilir.

MEB (2015)'e ve Demircioğlu (2010)'na göre; 19. yüzyılda ulus-devletin ortaya çıkmasının ardından genel eğitim kurumlarına verilen en önemli görevlerden biri de vatandaşlık bilinci gelişmiş bireyler yetiştirmek olmuştur. Bu doğrultuda tarih derslerine özel önem verilmiştir. "Vatandaşlık aktarımı yoluyla tarih öğretimi" şeklinde tanımlanabilecek olan bu yaklaşım, 20. yüzyılın ikinci yarısında özellikle liberal demokrasiye sahip ülkelerde değişmeye başlamıştır. Bu bağlamda Cumhuriyet döneminde de Türkiye'de tarih öğretim programlarının ağırlıklı olarak topluma ortak bir tarih bilinci ve değerler manzumesinin aktarılması temelli yapılandırıldığı görülmektedir.

Bu konuda Nichol (1996, s. 3-4) şunları belirtiyor:

- Tarih, kültürel mirasın en önemli parçasıdır.
- Tarih, okul ahlakına katkıda bulunur.
- Tarih, öğrencilere hayata uyum sağlamada yardımcı olur.
- Tarih, empatiyi besleyerek; diğer insanların nasıl düşündüklerini, hissettiklerini ve toplum içindeki konumları ile rollerini anlayabilmeyi sağlar.
- Tarih, öğrencileri iyi bir vatandaş ve milletin sadık taraftarı yapar.

- Tarih, toplumu kaynaştırır.
- Nichol'un belirttiklerinin daha geniş kapsamlı hali tarih programlarının amaçlar kısmında yer almaktadır.

2007 yılı tarih ders programında, tarih dersi genel amaçları 15 maddede ele alınmıştır. Bu maddeler arasından şunlar değerler eğitimi, birlik ve beraberlik ile uzlaşı kültürünün oluşmasına yöneliktir:

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmesindeki yerini kavratarak öğrencilerin laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmasını sağlamak.
2. Türk tarihini ve Türk kültürünü oluşturan temel öge ve süreçleri kavratarak öğrencilerin kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesinde sorumluluk almalarını sağlamak.
3. Millî kimliğin oluşumunu, bu kimliği oluşturan unsurları ve millî kimliğin korunması gerekliliğini kavratmak.
4. Geçmiş ve bugün arasında bağlantı kurarak millî birlik ve beraberliğin önemini kavratmak.
5. Türk milletinin dünya kültür ve uygarlığının gelişmesindeki yerini ve insanlığa hizmetlerini kavratmak.
6. Öğrencilerin kendilerini kuşatan kültür dünyaları hakkında meraklarını gidermek.
7. Barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratarak bunların korunması ve geliştirilmesi konusunda duyarlı olmalarını sağlamak.
8. Kendi kültür değerlerine bağlı kalarak farklı kültürlerle etkileşimde bulunabilmelerini sağlamak.
9. Kültür ve uygarlığın somut olan ya da olmayan mirası üzerinde tarih araştırmaları yaparak çalışkanlık, bilimsellik, sanatseverlik ve estetik değerleri kazandırmak (MEB, 2007, s. 4).

2007 tarih dersi öğretim programının temel yaklaşımına bakıldığında değerler eğitimi, birlik ve beraberlik ile uzlaşı kültürünün oluşmasına yönelik beklentiler görülmektir:

1. Bilgi, kavram, değer ve becerilerin gelişmesini sağlayarak öğrenmeyi öğrenmenin gerçekleşmesini ön planda tutar.

2. Millî değerleri merkeze alarak evrensel değerlere saygılı olmaya önem verir.
3. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
4. Öğrencilerin haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren bireyler olarak yetişmesini önemser.
5. Öğrencilerin toplumsal sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar (MEB, 2007, s. 8-9).

2007 programının amaçlar kısmında ve program vizyonunda değerler ile ilgili amaçlar olmasına karşın ünitelerde doğrudan verilecek değerlere yer verilmemiştir. Programda verilmesi gereken değerler ise belirtilmemiştir. Bu durumda işleyiş Ulusoy (2010)'un da belirtiği gibi tamamen tarih öğretmeninin ve tarih ders kitabı yazarının vicdanına kalmıştır. Öğretmenler ve yazarlar kazanıma uygun değerleri isterse işlerler istemezler ise işlemezler. Bu konuda bir zorunluluk yoktur.

1971 yılına kadar uygulanan tarih dersi öğretim programlarında amaç ve vizyon olmadığı düşünülünce 2007 ve 2015 program çalışmalarında olumlu gelişmeler olduğu görülmektedir. Ancak 2005 yılından sonra birçok derste değerler eğitimi ders programlarının önemli bir mihenk taşı olmuş ve hangi ünitede hangi değerin baskın olarak verileceği belirtilmeye çalışılmıştır. Bu açıdan bakılırsa ve 1971 yılındaki programın amaçlar kısmında değer ifadesi olduğu düşünülürse, planlı bir değer eğitimi verilebilecek programların 2007 ve 2015 tarih programlarında olmadığı görülmekledir.

1971 yılında kabul edilen tarih dersi programında tarih öğretiminin amaçları ve kazandıracağı davranışlardan (11 madde) bahsedilmektedir. Bu karar önemlidir, çünkü yayınlanan programda ilk defa tarih derslerinin amaçları yer almaktadır. Bu kararlardaki amaç ve davranışlar bölümünde değerlerle ilgili ifadelerden bazıları şunlardır:

*...onlarda millî benliğimizin aksettiği sosyal, kültürel, siyasi ve hukuki müesseselerimiz hakkındaki anlayışı geliştirmek ve böylece millî şuuru pekiştirmek.

*...öğrencilerin içinde yaşadıkları çağda geçen sosyal, kültürel, milletler ailesi içinde milletimize düşen insanlık vazifelerinin bulunduğunu belirtmek; insanların ve milletlerin birbirlerine muhtaç olduklarını, ortak problemlerin karşılıklı iyi niyetle ve ortak çabalarla çözümlenebileceğini takdir ettirmek ve böylece işbirliği ruhunu ve sorumluluk duygusunu geliştirmek.

*Onların, başkalarının görüşlerine, inançlarına ve haklarına saygı gösterme davranışı kazanmalarını sağlarken, Atatürk'ün çizdiği milliyetçilik anlayışı

içinde millî birlik, beraberlik, bütünlük ve bağlılık duygularını kuvvetlendirmek (Tebliğler Dergisi, 1971, s. 17-18).

Yöntem

Çalışma tarih öğretmenlerinin Türkiye'de birlik ve beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi sürecinde gerekli ortak değerlerin neler olması gerektiği konusunda görüşleri almak amacıyla yapılmış betimsel bir çalışmadır. Betimsel araştırma bir olayın nitel ve nicel olarak ortaya konulmasıdır. Betimsel araştırma bir konunun özelliklerini ortaya koyar. Betimsel çalışmalarda evrenin veya örneklemin bir veya daha çok boyutunun doğru bir sayısal betimlemesi yapılır. Betimsel araştırmalarda genellikle tarama araştırması yapılır. Böylece var olan durum ortaya konur (Balcı, 2015).

Çalışma 2016 yılı Haziran ayında taslak tarih dersi öğretim programını inceleyen 140 lise tarih öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini random yöntemle seçilen Ankara'dan 42, İstanbul'dan 38, Antalya'dan 26, Adana'dan 18, Mersin'den 16 olmak üzere toplam 140 tarih öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmaya katılanların % 58,5'i (82 kişi) erkek tarih öğretmeni, % 41,5'i (58 kişi) kadın tarih öğretmenidir. Öğretmenlerin % 2,8'i (4 kişi) doktora öğrencisi, % 7,9'u (11 kişi) yüksek lisans öğrencisi, % 89,3'ü (125 kişi) ise lisans mezunudur.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak farklı sorular da sorularak görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin cevaplarını açmasını ve ayrıntıya girmesini sağlayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı kalınarak sürdürülmesi ile daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunulur (Yıldırım ve Şimşek, 2004).

Araştırmanın birinci aşamasında 2015 yılında sunulan taslak tarih programında yer alan değerlerin (2015 taslak programının değerleri);

- Vatanseverlik
- Farklılıklara Saygı
- Birlikte Yaşamanın Önemine Duyarlı Olma
- Adalet

- Empati
- Hoşgörü
- Mantıklı Düşünme
- Soyut ve Somut Kültürel Mirasa Saygı
- Millî Değerlere Duyarlı Olma
- Evrensel Değerlere Duyarlı Olma (MEB, 2015, s. 7) hangilerinin Türkiye'de birlik ve beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi sürecinde etkili olabilecek ortak değerler olarak kabul edilebileceğini tespit etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları hazırlanmıştır.

İkinci kısımda "2015 tarih dersi taslak öğretim programında değerlerin işleyişine yönelik açıklamaları yeterli buldunuz mu? Neden?" sorusu ile ilgili öğretmenlerin fikirlerinin alınması sağlanmıştır.

Araştırmanın üçüncü aşamasında "Ortak değerlerin öğretilmesine sizce neden ihtiyaç vardır?" sorusunun cevabı aranmıştır. Araştırmanın dördüncü aşamasında 2015 taslak tarih dersi öğretim programında yer almayan fakat tarih öğretmenleri tarafından programda olması halinde, Türkiye'de birlik ve beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi sürecinde etkili olabilecek ortak değerler olarak kabul edilebileceğini tespit etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu soruları hazırlanmıştır. Bu yarı yapılandırılmış görüşme formunda "Neden bu değerlerin olması gerektiğini de açıklayınız." denilmiştir.

Hazırlanılan sorular 1 alan eğitimi doçenti, 2 eğitim bilimleri doçenti, 3 alan eğitimi yardımcı doçenti tarafından incelenmiştir. Uzmanların görüşleri doğrultusunda veri toplama aracının son şekli verilmiştir. Son şekli verilen veri toplama aracı öğretmenlere uygulanmıştır. Elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi için betimsel analiz kullanılmıştır. Betimsel analiz; nitel çözümlemelerdeki verilerin özgün biçimlerine sadık kalınarak, katılımcıların yazdıklarından ve dokümanların içeriklerinden doğrudan alıntılar yaparak, betimsel bir yaklaşımla verilerin sunumudur. Nitel çözümlemelerde yer alan ifadelere, kullanılan dile, diyalogların yapısına ve özelliklerine, kullanılan sembolik anlatımlara ve benzetmelere dayanarak tanımlayıcı bir analiz yapılması olarak da tanımlanabilir (Kümbetoğlu, 2005).

Bu çalışmada tarih öğretmenlerinin yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplar SPSS programında analizi yapılarak frekans (f) ve yüzdelikleri (%) belirlenmiştir. Açık uçlu sorulardan elde edilen cevapların frekans ve yüzdelikleri verilmiştir ve öğretmenlerin ifadelerinden alıntılar yapılmıştır.

Bulgular

Yapılan çalışmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 1: 2015 Taslak Tarih Dersi Öğretim Programında Yer Verilen Aşağıdaki Değerlerin Hangileri Uzlaşı Kültürünün Oluşmasında Etkili Olur? Sorusunun Cevabı:

Değerler		f	%
1	Birlikte Yaşamanın Önemine Duyarlı Olma	140	100
2	Vatanseverlik	130	93
3	Farklılıklara Saygı	128	91,4
4	Hoşgörü	124	88,6
5	Empati	102	72,8
6	Adalet	98	70
7	Millî Değerlere Duyarlı Olma	94	67,1
8	Evrensel Değerlere Duyarlı Olma	46	32,9
9	Mantıklı Düşünme	12	8,6
10	Soyut ve Somut Kültürel Mirasa Saygı	-	0

Tablo 1'e göre;

Tarih öğretmenleri toplumda uzlaşı kültürünün oluşabilmesi ve geliştirilebilmesi sürecinde 2015 taslak tarih dersi öğretim programında 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda yer alan değerler içerisinden en fazla "Birlikte Yaşamanın Önemine Duyarlı Olma (% 100)" değerinin etkili olacağını belirtirken bunu sırasıyla "Vatanseverlik (% 93)", "Farklılıklara Saygı (% 91,4)", "Hoşgörü (% 88,6) ve "Empati (%72,8)" takip etmektedir.

Tarih öğretmenleri uzlaşı kültürünün oluşması sürecinde tarih dersi değerleri arasında yer verilen "Soyut ve Somut Kültürel Mirasa Saygı (% 0)"nın hiç katkı sağlamayacağını düşünmektedirler. Daha sonra en az katkı sağlayacağına inandıkları program değeri ise "Mantıklı Düşünme (% 8,6)"dir.

Tablo 2: 2015 Tarih Dersi Taslak Öğretim Programında Değerlerin İşleyişine Yönelik Açıklamaları Yeterli Buldunuz Mu? Neden? Sorusunun Cevabı:

	f	%
Evet	3	2,2
Kısmen	12	8,6
Hayır	125	89,2

Tablo 2'ye göre; tarih öğretmenlerinin % 89,2'si, tarih dersi taslak öğretim programında değerlerin işleyişine yönelik açıklamaları yeterli bulmadığını belirtmiştir.

"Hayır" diyenlerden 48 kişi nedenleri de belirtmiştir. Bu nedenler arasında en çok geçen ifadeler;

-Programda genel anlamda değerler ile ilgili herhangi bir açıklama ve yönlendirme yoktur.

-Hangi sınıf düzeyinde, hangi ünitede ve hangi kazanımlarda verilecek değer belli değildir.

-Sadece programın açıklamalar kısmında değerlere yönelik açıklama vardır.

-Programın değer ve beceri olarak kavramlar verilmiştir. Ancak becerilere yönelik açıklama ve yönlendirmeler yapılırken değerlere yönelik açıklama de yapılsa iyi olurdu.

-Gizli/örtük programdaki gibi yine değerler açısından öğretmen ne verirse, yazar ne yazarsa öğrenci onunla idare etmek zorunda kalacak.

"Kısmen" var diyen öğretmenlerden üçü açıklama yazmıştır. Bu açıklamalarda;

-Programda değer ifadeleri verilmiş, kazanımların arasında da değerlerle ilgili kazanımlar var ancak nasıl işleneceğine yönelik bir yönlendirme yoktur.

-Daha önceki programa göre daha iyi ancak neyin nerede yapılacağı belli değil.

-Birçok kazanımda değerler ile ilgili işleyiş vardır. Sadece 10 tane değere yer vermek öğretmeni de kitap yazarını da kısıtlıyor.

-Program çalışmalarında öğretmenlerin görüşleri de alınmalıdır. Programı hazırlayanlar, sadece kendi fikirlerini veya kendilerine yakın öğretmenlerin fikirlerini yansıtmamalıdır. Bu durum da öğretmenlerin ortak fikridir.

"Evet" diyen 3 kişiden sadece 1'i açıklama yapmıştır. Bu açıklamada;

-Programda 9. sınıf 4. ünitede hukuk sistemi anlatılırken değerlerden bahsedilir. Örf-töre adalet vb. değerler anlatılır. Din ve inançların birleştirici bir unsur olduğuna yönelik işleyiş vardır.

-10. sınıf 2. ünitede Osmanlı'yı inşa eden değerler sisteminin farkına vardırmaya yönelik işleyiş vardır.

-11. sınıf: Osmanlı Medeniyeti dersinde 1.ünite: "Âlem ve İnsan Tasavvuru"

-2. Ünite: "Toplum Düzeni ve Devlet Anlayışı"" 4.ünite: "Keyif ve Afiyet" de ki kazanımlarda değerlerin işlenebileceğini düşünüyorum.

Tablo 3: Ortak Değerlerin Öğretilmesine Sizce Neden İhtiyaç Vardır? Sorusunun Cevabı

	İfadeler	f
1	Ülkede huzur, birlik ve beraberlik isteniyor ise ortak değerlerin yaşanması gerekmektedir.	91
2	Vatan, bayrak, istiklal marşı, inanç gibi ortak değerler insanları birbirine bağlayabilir.	84
3	Ortak değerler öğretilirse kardeşkanı akmaz.	73
4	Herkes birbirine daha saygılı olur.	64
5	Sağcı-solcu, Alevi-Sünni, Türk-Kürt vb. çatışmalar biter.	61
6	Öteki sorunu ortadan kalkar.	46
7	Daha güçlü bir ülke oluruz. Ülke kalkınır.	27
8	Dış güçlerin entrikalarını bitirmek için.	6
9	İnsanlar birbiri ile uğraşmak yerine işi ile uğraşır ülke daha iyi yerlere gider.	3
10	Kardeşçe yaşayabilmek için. Tarihte çatışmalar, kavgalar, savaşlar anlatılırken nasıl olacak ama olmalı.	1

Tablo 3'e göre; "*Ortak değerler*"in öğretilmesine özellikle birlik ve beraberliğin güçlenmesi için ihtiyaç olduğu yönünde görüş bildirilmiştir.

Ortak değerlerin öğretilmesine sizce neden ihtiyaç vardır? Sorusuna verdikleri cevaplar ağırlıklı olarak şu başlıklar altında toplanmıştır:

- *Ülkede huzur, birlik ve beraberlik isteniyor ise ortak değerlerin yaşanması gerekmektedir,*
- *Vatan, bayrak, istiklal marşı, inanç gibi ortak değerler insanları birbirine bağlayabilir,*
- *Ortak değerler öğretilirse kardeş kanı akmaz,*
- *Herkes birbirine daha saygılı olur,*
- *Sağcı-solcu, Alevi-Sünni, Türk-Kürt vb. çatışmalar biter.*

Tablo 4: 2015 Taslak Tarih Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerler Dışında Hangi Değerlerin Programa Dâhil Edilmesi Türkiye'de Birlik Ve Beraberliğin Güçlenmesi ve Uzlaşı Kültürünün Oluşmasına Katkı Sağlar? Sorusunun Cevabı:

	Değerler	f	%
1	Vatan ve Bayrak Sevgisi	134	95,7
2	Aidiyet Duygusu	115	82,1
3	İnsan Haklarına Saygı	113	80,7

4	Samimiyet	102	72,9
5	Manevi Değerler (Dini Değerler)	98	70
6	Kültürel Değerler (Örf-Adet Gelenek Görenek vb.)	92	65,7
7	Demokrasi	90	64,2
8	Barış	89	63,6
9	Yardımlaşma	84	60
10	Dayanışma	75	53,6
11	Güven	73	52,1
12	Kardeşlik	69	49,3
13	Eşitlik	60	42,9
14	Özgürlük	57	40,7
15	Kültür	46	32,9
16	Paylaşma	32	22,9
17	Sevgi	26	18,6
18	Sadakat	11	7,9

Tablo 4'e göre; tarih öğretmenleri Türkiye'de birlik beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi sürecinde etkili olabilecek ortak değerleri 18 adet olarak belirtmiştir.

Bu değerlerin arasından en çok tercih edilen ilk 5 değer ise şunlardır:

1. Vatan ve Bayrak Sevgisi (% 95,7),

2. Aidiyet Duygusu (% 82,1),

3. İnsan Haklarına Saygı (% 80,7),

4.Samimiyet (% 72,9),

5.Manevi Değerler (Dini Değerler) (% 70).

Tarih öğretmenlerinin tavsiye ettiği 18 değer arasından en az tavsiye edilen 3 değer ise şunlardır:

1. Sadakat (% 7,9),

2. Sevgi (% 18,6),

3. Paylaşma (% 22,9).

Tarih öğretmenlerinin öğretilmesini istedikleri değerler ile ilgili bazı görüşleri şu şekildedir:

8 numaralı öğretmen:*"İnsan hakları" kesinlikle tarih dersinde verilmelidir. İnsan hakların saygılı bireyler yetiştirilebilirse zaten hukuk-adalet-barış-saygı-sevgi gibi birçok değer kendiliğinden oluşur*.

19 numaralı öğretmen: *İnsanlar yaşadıkları ülkeye, devlete ve topluma "aidiyet duygusu" ile bağlı olursa zaten orada birlik ve beraberlik olur. Birlik ve beraberliğin olduğu yerde de uzlaşı kültürü olur. Yıllardır Türkiye'de özellikle genç neslin aidiyet duygularını yok edici, kültürel yozlaşmaya neden olacak örnekler sergilendi, özenti kültürü oluşturuldu. Milli ve manevi değerleri yüksek aidiyet duygusu oluşmuş bireyler yetiştirmek tarihçilerin görevidir*.

28 numaralı öğretmen: *Tarih dersinin vazgeçilmez değerlerinden olan "vatan ve bayrak sevgisi" programın değerler bölümünde yer almasa da işleyişte mutlaka yer almak zorundadır. Bu ülkede yaşayan herkesin bu bayrak altında kardeşçe yaşaması gerektiği ve geçmişte kardeşçe yaşadığımız anlatılmalıdır*.

34 numaralı öğretmen: *Tarihteki olaylar analiz edilip devlet adamlarının halkına samimi olduğu, insanların devletine karşı sadakat içinde olduğu dönemlerde ülkelerde huzur olduğu; ancak yöneticilerin samimi olmadığı ve halkın sadakat göstermediği dönemlerde toplumda kargaşa ve kaos olduğu anlatılabilir. İnsanların hem birbirini sevmesi hem de ülkesini sevmesinin gerekçeleri ve önemi mutlaka tarih derslerinde anlatılmalıdır*.

37 numaralı öğretmen: *Tarihimizi anlatırken manevi değerlere vurgu yapılmadan geçilemez. Milli ve manevi değerler tarihin vazgeçilmezidir. Gerek İslam tarihi konuları işlenirken gerekse kültür ve medeniyet konuları işlenirken dini değerler ve manevi değerler üzerinde durulup, kültür birliği, din birliği, kardeşlik ruhu vb. konularda vurgu yapılabilir*.

52 numaralı öğretmen: *Her millet ve devlet birlikte yaşamanın önemini bildiğinden özellikle sosyal bilgiler ve tarih derslerinde gelenekleri-görenekleri, örfe ve adetlerini gelecek nesillere aktarmak ister. Böylece birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir. Ben siyasi tarihten ziyade kültürel konuların daha fazla işlenmesine inanmaktayım*.

61 numaralı öğretmen: *Tarih dersinde birçok rejim ve yönetim biçimi anlatılıyor. İnsanların özgürce kendileri ifade edebildikleri rejim olan cumhuriyet ile önemli bir değer olan demokrasi ve insan hakları çerçevesinde kimseyi ötekileştirmeden anlatılarak demokrasinin birleştirici yönü işlenmelidir*.

79 numaralı öğretmen: *Sürekli savaş anlattığımız tarih derslerindeki sihirli ve önemli kavramlardan biridir "Barış". Barış içinde yaşayabilsek birlik, beraberlik, uzlaşı kısacası iyi ve güzel olan her şey olur. Barış herkesin söyleminde olan ancak uygulamada olmayan bir ortak değerdir. Barışa karşı çıkan kimse yoktur, sorun uygulayabilmektedir*.

83 numaralı öğretmen: *Günümüzde bile mazlum milletlerin sığınağı olan bir milletin torunları olduğumuzu biz tarih öğretmenleri öğrencilere anlatmak zorundadır. Hem yurt içinde hem de yurtdışında yardımlaşma konusunda anlatılabilecek yüzlerce örnekler var. Bu örnekler anlatılmalı ve siyasi görüş ayrımı, mezhep ayrımı kısacası hiçbir ayrım yapmadan ülke içinde yardıma ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını gidermemiz gerektiğini öğrencilere kavratmalıyız*.

104 numaralı öğretmen: *Sosyal bilgiler derslerinde ve TC. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük derslerinde; Tekâlif-i Milliye Emirleri'nden sonra Türk milletinin, yurdunu düşman işgalinden kurtarmak için varını yoğunu ortaya koyması büyük bir dayanışma örneği olarak anlatılır. Dayanışma birlik ve beraberlik, uzlaşı kültürü için çok önemli bir ortak değerdir. Ancak bu ortak değer ağırlıklı olarak sadece bir konu içerisinde değil başka konuların içinde de işlenmelidir.*

126 numaralı öğretmen: *Toplumda "güven" oluşsa zaten sorunların çoğu hallolur. Ancak tarih dersinde güven değerinin verilebileceği işleyiş ve etkinlik yapılacak konu sıkıntısı olur. Buna karşın öğretmenler fırsat buldukça güven konusunu işlemelidir*.

Sonuç

Tarih dersinde özellikle geleneksel ve demokratik değerler bağlamında birçok değerin kazandırıldığı görülmektedir. Özellikle karakterlerini ve kişiliklerini oluşturma sürecindeki lise öğrencilerinin tarih derslerinde değerleri özümseyerek birlik ve beraberlik içinde yaşama arzusunun ve iyi bir vatandaş olma isteğinin oluşmasında tarih dersi önemli rol oynar (Ulusoy, 2007). Bireylerde tarih bilinci oluşurken içinde yaşanılan toplumun değerlerinden, değer yargılarından ve toplumun yerleşmiş geleneklerinden bağımsız hareket edilemez (Kaya, 2006). Bu nedenle toplumun bir arada yaşaması ve uzlaşı içinde sürecin devam edebilmesi için ortak değerler etrafında birleşmek bir zaruriyetdir. Bu nedenle tarih dersi de üzerine düşen görevi yerine getirmek zorundadır.

Ulusoy (2007)'un yaptığı çalışmada lise öğrencilerinin özellikle geleneksel değerleri özümsedikleri, bireylerin birlik ve beraberliğe önem verdikleri görülmektedir. Turan (1999)'ın yaptığı çalışmada da öğrencilerin % 50'sinin tarih dersinin milli ve manevi değerleri kazandırması gerektiğini belirtmiş olması tarih dersinin geleneksel anlamda ortak değerleri kazandırmada etkili olduğunu göstermektedir.

İlk defa 1971 yılında tarih dersi öğretim programında amaçların konulmasından bu yana tüm tarih ders programlarının amaçlarında, vatandaşlık aktarımı

ve bilinçli vatandaş yetiştirmenin tarih dersinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Milli birlik ve beraberliği sağlamak, milli kültürü korumak gibi konular tarih dersinin vazgeçilmez hedefleri arasındadır. Ancak hiçbir zaman hangi değerlerin nasıl kazandırılacağı belirtilmemiştir. 2007 yılında hazırlanan lise tarih programında da hangi değerlerin yer aldığı ve değerlerin nasıl işleneceği ile ilgili bilgi verilmediği görülmektedir. İlk defa 2015 programında tarih 9., 10., 11. ve 12. sınıflarda okutulmak üzere 10 değere yer verilmiştir. Ancak bu değerlerin hangi sınıf düzeyinde nasıl işleneceği ve hangi konularda hangi yöntemlerle işleneceğine yönelik bir bilgi verilmemiştir.

2007 ve 2015 tarih dersi öğretim programlarında amaç, açıklama ve vizyon bölümlerinde birlik ve beraberlik kavramlarına vurgu yapıldığı görülmektedir. Ancak bu birlik, beraberlik ve çok ihtiyaç duyulan uzlaşı kültürünün hangi değerlerin işlenmesi ile gerçekleştirileceği belirtilmemektedir. İfadeler çok genel olmakla birlikte aktif öğrenme yöntemlerinin nasıl kullanılacağı ile ilgili de bir yönlendirme yoktur.

Ülkede birlik ve beraberliğin sağlanmasında ortak değerler üzerinde uzlaşılması ve bu ortak değerlerin öğrenilip davranışa dönüşmesi önemlidir. Bu çalışmada tarih öğretmenleri 2015 programında yer verilen 10 değerden özellikle "*Birlikte Yaşamanın Önemine Duyarlı Olma*", "*Vatanseverlik*", "*Farklılıklara Saygı*", "*Hoşgörü*" ve "*Empati*" değerlerinin işlenmesi, öğrencilerin bu değerleri içselleştirmesi ile birlik ve beraberliğin güçlenebileceği, uzlaşı kültürünün sağlanabileceğine inanmaktadır.

Tarih öğretmenleri 2015 programında yer verilen 10 değerin Türkiye'de birlik beraberliğin güçlenmesi ve uzlaşı kültürünün geliştirilmesi için yeterli olmadığını bu değerlerin yanında 18 değerin daha tarih derslerinde ortak değer olarak okutulması gerektiğini belirtmektedir. Bu çalışmada tarih öğretmenleri "*İnsan Haklarına Saygı*", "*Aidiyet Duygusu*", "*Vatan ve Bayrak Sevgisi*", "*Samimiyet*", "*Manevi Değerler (Dini Değerler)*" ve "*Kültürel Değerler (Örf-Adet Gelenek Görenek vb*.) değerlerinin birlik beraberlik ve uzlaşı kültürü için çok gerekli olduğunu ve özellikle programda olmasını istemektedir. Ayrıca, çalışmaya katılan tarih öğretmenleri tarih derslerinde daha planlı, sistemli ve uygulanabilir düzeyde değerler eğitimi işleyişinin olmasını beklemektedir.

Bu çalışmanın sonucu ile Ulusoy (2010)'un yaptığı çalışmanın sonucu arasında benzerlikler vardır. "*Öğrencilere kazandırılması önem arz eden değerlerin tarih dersinde öğrencilere aktarılabilmesi de oldukça önemlidir. Ancak yeni tarih programının yapılandırmacı yaklaşımı yansıtması bakımından Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri ile uyum içinde olması-*

na rağmen, ünitelerde işlenmesi gereken değerlerin doğrudan belirtilmemesi, değer aktarımı ile ilgili beklentilerin ders kitabı yazarlarına ve dersi işleyecek öğretmenin öğrencilere kazandırmasına kalmıştır. Bu durumda ders kitabının yazarı/yazarları yazdıkları metinde uygun görürlerse öğrencilere değer kazandırabilecek metinlere yer verir veya öğretmen dersi işlerken konu içinde isterse öğrencilere değer aktarımı yapar. Bu açıdan bakıldığı zaman daha önceki tarih programları ile yeni program arasında hiçbir farklılık görülmemektedir. Adalet, adil olma, barış, insan haklarına saygı, özgürlük, yardımseverlik, dayanışma, eşitlik, hak, sorumluluk, erdemlilik, dürüstlük, saygı, sevgi vb. değerleri tarih dersinde diğer derslere oranla öğretmek daha kolay olacaktır"(Ulusoy, 2010, s. 47-48).

Öneriler

- Hazırlanacak programlarda değeler eğitimi daha planlı ve sistemli şekilde verilmelidir.
- Programın amaçlar ve açıklamalar kısmında, sadece "...verilmelidir, ...yapılmalıdır, …beklenmektedir vb." ifadeler verilerek geçiştirilmeden; hangi ünitede hangi tür etkinlikler ve materyallerle değerler eğitiminin yapılması gerektiği net şekilde yazılmalıdır.
- Vatan ve millet sevgisi, barış, hoşgörü, karşılıklı anlayış, farklılıklara saygı, demokrasi ve insan hakları gibi temel değerlerin önemini kavratacak yönlendirmeler ve işleyişler yapılması gerekmektedir.
- Ortak değerlere yönelik daha fazla işleyiş yapılmalıdır.
- Tarihi gerçeklik içinde ayrıştırıcı ve ötekileştirici ifadelerin yerine birleştirici, uzlaştırıcı ifadeler kullanılmasına dikkat edilmelidir.

Kaynakça

Balcı, A. (2015). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi.

Cole, M. (1991). Class Values, Political Values and Education for Equality: A Reply to Dr B.R. Singh. *Cambridge Journal of Education*, (21), s. 81-83.

Demircioğlu, İ. H. ve Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(15), s. 69-88.

Demircioğlu, İ. H. (2010). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar* (Genişletilmiş 3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Demircioğlu, İ. H. ve Demircioğlu, E. (2015). Tarih Eğitimi ve Değerler. R. Turan ve K. Ulusoy (Ed.), *Farklı Yönleriyle Değerler Eğitimi* (2. Baskı) içinde (s. 269-285). Ankara: Pegem Yayınları.

Halstead, J. M. (1996). Values and Values Education in Schools.J. M. Halstead ve M. J. Taylor (Ed.), *Values in Education and Education in Values* içinde (s. 3-4). London: The Falmer Press.

Howard, R. W. (2005) Preparing Moral Educators in an Era of Standards-Based Reform. *Teacher Education Quarterly*, 32, s. 43-58.

Jones, T. M. (2009). Framing the Framework: Discourses in Australia's National Values Education Policy. *Educational Research for Policy and Practice*, (8), s. 35-57.

Kaya, R. (2006). Tarih Eğitimi ve Tarih Bilinci. *Çağdaş Eğitim*, (330), s. 33-39.

Kümbetoğlu, B. (2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Lovat, T. (2011). Values Education And Holistic Learning: Updated Research Perspectives. *International Journal of Educational Research*, (50), s. 148-152.

MEB (2007). *Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Ortaöğretim 9. Sınıf Tarih Dersi Programı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.

MEB (2015). *Ortaöğretim Tarih Dersi 9. 10. 11. ve 12. Sınıflar Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

MEB (1971). *Tebliğler Dergisi,* 18 Ocak 1971, 34(1640).

Nichol, J. (1996) *Tarih Öğretimi* (M. Safran, Çev.). Ankara.

Taylor, M. J.(1994a) *Values Education in the UK: A Directory Of Research And Resources*. Slough: National Foundation for Educational Research.

Taylor, M. J. (1994b). Overview of Values Education in 26 European Countries. M, Taylor (Ed.), *Values Education in Europe: A Comparative Overview of a Survey of 26 Countries in 1993* içinde (s.1-66). Dundee: Scottish Consultative Council on the Curriculum and UNESCO.

Thornberg, R. (2008). The Lack Of Professional Knowledge in Values Education. *Teaching and Teacher Education*, (24), s. 1791-1798.

Turan, R. (1999). Türkiye'de Tarih Öğretiminde Yeni Gelişmeler ve Hedefler. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), s. 75-82.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H.(2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

Ulusoy, K. (2007). *Lise Tarih Programında Yer Alan Geleneksel ve Demokratik Değerlere Yönelik Öğrenci Tutumlarının Ve Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler*

Açısından Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ulusoy, K. (2010). Değer Eğitimi: Davranışçı ve Yapılandırmacı Yaklaşıma Göre Hazırlanan Tarih Programlarında Değer Aktarımı, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 12(1), s. 32-51.

Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2015). *Değerler Eğitimi* (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Journal of Values Education
Vol. 14, No. 32, 103-126, December 2016
© Center for Values Education

History Teachers' Views on the Common Values Necessary to Strengthen the Unity and Solidarity and Develop a Consensus Culture in Turkey

Kadir ULUSOY*

Introduction

Values education has been at the top of the educational agenda particularly since the curricula accepted in 2005. In these curricula, values education started to be included as a concept. As Howard states (2005), the common purpose of the concepts that are referred to as moral education, personality education and values education is to enable individuals to have a strong character, make ethical decisions, be sincere to others and be at peace with the society.

According to Taylor (1994a), values education is an umbrella term that involves moral education and personality education. Moreover, citizenship education can be placed under values education. The concepts of moral education and personality education are sometimes used interchangeably. Within values education, many intertwined topics can be covered, and these topics are also related to the ideology and history of every country. Many themes are discussed in values education; democracy, citizenship, religious, moral, national and personal goals as well as social issues are emphasised. According to Jones (2009), the aim of values education is to teach students the values and virtues that are dominant in the society in a certain discipline and order, and raise them with a

* Assoc. Prof. Dr., Mersin University, Faculty of Education **E-mail:** ulusoykadir@gmail.com

good personality. This is because in personality education it is aimed to educate patriots who obey the legitimate authority, and who are honest, hard-working and responsible. For Cole (1991), the values that are basically accepted by all people are accepted as common values. These values are encouraging from a moral perspective, and maintain human welfare. There are also those who act contrary to the values in the society due to their own beliefs. In this respect, the values that are vital for the society, but unnecessary for the kind of individuals who cause conflicts among people.

The primary aim of all courses, particularly history and social studies curricula, and that of the Basic Law of National Education (no.1739) is to educate individuals who are committed to their country with a sense of belonging, and to ensure national unity and solidarity. In this way, students who are the assurance of our future will be committed to their country and nation with this sense of belonging. Otherwise, if unity and solidarity cannot be ensured, there would be conflicts and disintegration in the country, not a consensus. Those who do not have a sense of belonging to their country would feel belonging to other places, they can even betray to their own country, and may not recognise others' right to life.

Teaching to show respect to differences is another important aim. Raising citizenship consciousness as one of the aims of the social studies and history courses has taken on a new dimension with the integration of values education into these courses. The history course enable building a bridge between the past, present and future, while it is also a course that can shape individuals' lives by showing them the good and bad, and making them see the positive and negative experiences of the past. In this process, it also examines the value judgements of societies. In history classes, events that the society does not want to accept such as those that are bad, wrong, missing and negative are also narrated, and in this way, individuals realise the right, and know the value of it. In values-education-oriented history education, students can be encouraged to establish a positive relationship with the individuals with whom they have lived. Students' emotional gaps can be filled in the positive direction. They can be made aware that there are always differences, and these differences are in fact richness and people can live together in unity and solidarity by staying away from marginalisation in a consensus culture.

The history course should then benefit from values education in this regard. This is because as also Taylor (1994b), Halstead (1996) and Lovat (2011) state,

any activities that should be and are done at school to develop moral values are referred to as values education. Thornberg (2008) indicates that it is the schools' duty to conduct values education, either implicitly, or explicitly within the curriculum. Values education can be observed in the activities and practices implemented in the school and classroom. In this process, teachers' intentions also affect such activities. Teachers may want to impose their own value judgements.

Although there are objectives related to values in the objectives section and the vision of the 2007 curriculum, the values to be directly covered in the units are not included. The values that should be presented in the curriculum are not indicated, either. In this respect, as Ulusoy (2010) states, the issue of values is left to the mercy of the history teacher and history coursebook author. Teachers and authors may or may not cover the values that are suitable to the outcomes. This is no obligation in this sense.

Considering that there was no objectives and vision in the history curricula implemented until 1971, there were positive changes in the 2007 and 2015 curricula. However, as of 2005, values education has been an important touchstone in the curricula of many courses, and which value to be emphasised in which unit started to be indicated. From this perspective, when it is taken into account that the word 'values' was also included in the objectives section of the 1971 curriculum, it is seen that the 2007 and 2015 curricula does not incorporate planned values education.

Method

This descriptive study aimed to reveal the views of history teachers regarding what the necessary common values should be in the process of strengthening the unity and solidarity and improving the consensus culture in Turkey. Descriptive research includes revealing a case qualitatively and quantitatively. It exhibits the characteristics of an issue. In descriptive studies, an accurate numeric description of one ore more dimensions of the population or a sample is made. It usually involves survey research. In this way, it presents an existing situation (Balcı, 2015).

The study was conducted with 140 history teachers who reviewed the draft history curriculum in June, 2016. The sample consisted of randomly selected 140 teachers, of whom 42 were from Ankara, 38 from Istanbul, 26 from Antal-

ya, 18 from Adana, and 16 from Mersin. Of the participants, 58.5% (82 individuals) were male teachers, and 41.5% (58 individuals) were female teachers.

In the first stage of the study, survey questions were prepared to determine which of the values included in the 2015 draft history curriculum can be accepted as the common values that can be effective in strengthening the unity and solidarity and developing the consensus culture in Turkey.

In the second stage, the teachers' views were asked about the question "Do you think the explanations about the values in the draft of history curriculum of 2015 are sufficient? Why?".

In the third stage, an answer for the question "Why do you think these is a need to teach the common values?" was sought. In the fourth stage, survey questions were prepared to determine the values were not included in the 2015 draft history curriculum, but could be accepted as the common values that can be effective in strengthening the unity and solidarity and developing the consensus culture in Turkey. In this survey form, the participants were also asked to explain why they thought those values should be included.

Descriptive analysis was used to analyse the data gathered. Descriptive analysis is the presentation of the data in qualitative analyses with a descriptive approach by adhering to their original forms, and directly quoting from the participants' statements and the documents. It can also be defined as making a descriptive analysis based on the statements, the language, the structure and characteristics of the dialogues, and the symbolic expressions and metaphors used (Kümbetoğlu, 2005).

In this study, the answers of the history teachers to the survey questions were analysed in SPSS, and the frequencies (f) and percentages (%) were calculated. The frequencies and percentages of the answers to the open-ended questions were presented, and examples from the teachers' statements were given.

Findings

The following results were revealed from this study:

Among the values included in the 9th, 10th, 11th and 12th grade draft history curricula, the history teachers said the value that would be most effective in forming and developing the consensus culture in the society was "being sen-

sitive to the importance of living together" (100%), which was followed by "patriotism" (93%), "respect to differences" (91.4%), "tolerance" (88.6%) and "empathy" (72.8%).

The participants' answers to the question "Why do you think there is a need to teach the common values?" gathered under the following topics:

- *If we want to have peace, unity and solidarity in the country, we need to practice the common values,*
- *The common values such as the homeland, flag, national anthem and belief can connect people to each other,*
- *If common values can be taught, there will be peace,*
- *Everybody would be more respectful to each other,*
- *There would be no conflicts like Rightist-Leftist, Alevi-Sunni, Turk-Kurd, etc.*

The history teachers indicated 18 common values that can be effective in the process of strengthening the unity and solidarity and developing the consensus culture in Turkey.

The five most preferred values among these are as follows:

1. The love of country and flag (95.7%)
2. Sense of belonging (82.1%),
3. Respect to human rights (80.7%),
4. Sincerity (72.9%),
5. Moral values (religious values) (70%).

Result

Since objectives were set for the first time in the history curriculum in 1971, the importance of citizenship and education conscious citizens has played an important role in the objectives of all history curricula. Ensuring national unity and solidarity, and preserving the national culture are among the essential objectives of the history course. However, which values should be taught how has never been specified. In the 2007 history curriculum, there is no information regarding which values are included in the curriculum and how these values should be covered. Ten values were included for the first time in the 2015 curriculum to be taught in the 9th, 10th, 11th and 12th grades. However, no information was

provided regarding how these values would be covered in which grade level, and which topics would be approaches with which method.

In the 2007 and 2015 curricula, it can be seen that unity and solidarity are emphasised in the sections of objectives, explanation and vision. However, it is not specified that this unity, solidarity and much-needed consensus culture can be achieved by focusing on which values. While the statements are too general, there is not guidance regarding how active learning methods would be used.

In ensuring the unity and solidarity in the country, it is important that there is a consensus on the common values, and that these values are learned and put into practice. In this study, the history teachers believed that the unity and solidarity can be strengthened and the consensus culture can be ensured by covering the values "*being sensitive to the importance of living together*", "*patriotism*", "*respect to differences*", "*tolerance*" and "*empathy*" in particular, and students' internalising these values.

The teachers stated that the 10 values included in the 2015 curriculum are not enough for strengthening the unity and solidarity and developing the consensus culture in Turkey, and another 18 values should also be taught as common values in the history classes. In the study, the history teachers asserted that the values "*respect to human rights*", "*the sense of belonging*", "*the love of country and flag*", "*sincerity*", "*moral values (religious values)*" and "*cultural values (the common law, traditions, etc.*.) are vital for the unity, solidarity and consensus culture, and they wanted these values to be included in the curriculum. In addition, the history teachers who participated in the study expected values education to be more planned, systematic and applicable in the history course.

Key words - History education, history teacher, values education, common values, consensus culture, unity and solidarity.